

Niniejszy jubileuszowy tom "Zeszytów Wiejskich" w całości wypełniają referaty przygotowane na sesję naukową "Wieś polska w tyglu przemian społeczno-kulturowych i politycznych XX wieku" (25-26 listopada 2004 r.).

Myśl o tym, aby zaprosić historyków, socjologów, etnologów i przedstawicieli innych pokrewnych dyscyplin, celem przedstawienia istotnych zagadnień dla wsi polskiej w minionym XX w., rzucona została już podczas poprzedniej konferencji Interdyscyplinarnego Zespołu Badania Wsi w listopadzie 1999 r. Wynikała z oceny drogi naukowej, którą Zespół przebył od czasu swego powstania w 1974 r. Nawiązała do refleksji, iż przedmiot rozważań konferencyjnych, czyli wieś, znalazła się w XX wieku w swoistym tyglu przeobrażeń społeczno-kulturowych, gospodarczych i politycznych. Przy tym inspiratorzy i organizatorzy konferencji zdawali sobie sprawę z tego, że XX wiek to już czas zamknięty historycznie nie tylko pośród cezur chronologicznych; jednocześnie okres wielkich zmian w strukturach społecznych i w ogóle w życiu naszego kraju. Następowwała w nim erozja tradycyjnych więzi. Zanikowi uległa tradycyjna od wieków wieś i stabilność jej struktury społecznej oraz jej system wartości.

Jeszcze pięć lat temu, gdy odbywała się konferencja na temat "autorytetów wiejskich" brała w niej aktywny udział założycielka i wieloletni kierownik Zespołu (do 1989 r.), Prof. dr Helena Brodowska-Kubicz. Uczona zapewniła tej placówce wysoką rangę wśród zespołów naukowych zajmujących się historią wsi i ruchu ludowego. Jej właśnie, pamięci Pani Profesor zmarłej w 2003 r. poświęcona została konferencja, której materiały zawarte zostały w prezentowanym tomiku "Zeszytów Wiejskich".

Sesję zorganizował Interdyscyplinarny Zespół Badania Wsi UŁ przy współudziale Ludowego Towarzystwa Naukowo-Kulturalnego. Honorowy patronat nad nią objęli: Marszałek woj. łódzkiego Stanisław Witaszczyk, Jego Magnificencja Rektor Uniwersytetu Łódzkiego prof. dr habil. Wiesław Puś oraz Prezes Ludowego Towarzystwa Naukowo-Kulturalnego prof. dr habil. Józef Ryszard Szaflik.

Wśród gości konferencji obecne były najbliższe, spośród rodziny, bratanice Profesor H. Brodowskiej, mgr Krystyna Brodowska, dyrektor Biblioteki Powiatowej w Sieradzu oraz Halina Olszewska.

Na konferencję przybyło liczne grono badaczy z różnych ośrodków akademickich kraju oraz zagranicy. Obecny był również dyrektor Biblioteki UŁ, który istotnie, wraz z bratanicami Prof. H. Brodowskiej, przyczynił się do zorganizowania specjalnej wystawy poświęconej życiu i twórczości uczzonej.

Wśród gości konferencji znalazły się również osoby kierujące instytucjami współpracującymi z Zespołem. Wśród nich: prof. dr habil. Ryszard Grygiel,

dyrektor Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi, mgr Henryk Siemiński, dyrektor Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi, mgr Jerzy Kowalski, naczelnik Wydziału Organizacyjnego Starostwa Powiatowego w Sieradzu.

Konferencja nie mogłaby się odbyć bez udziału w niej przedstawicieli podstawowego szczebla samorządu terytorialnego wiejskiego. Jej uczestnicy witali więc serdecznie również wójta Gminy Parysów w Ziemi Garwolińskiej, mgr Kazimierza Sionka oraz sołtysa wsi Morgi w gminie Dobroń (pow. pabianicki), Władysława Śliza.

Konferencję "W tyglu przemian..." trudno byłoby zorganizować bez pomocy finansowej współorganizatora (Towarzystwa Ludowo-Kulturalnego) oraz szczególnie Urzędu Marszałkowskiego woj. łódzkiego. Pomocą materialną inicjatywę zorganizowania sesji istotnie wsparli: firma produkująca leki "Polfa" z Pabianic, z prezesem Zarządu Januszem Koziarą; "Pako-Bank" z Pabianic, z prezesem Januszem Błochowiakiem; Ośrodek Korekcji Wzroku z Łodzi, z prezesem Tomaszem Witkowskim oraz firma P.P.H. "Ankor" z Róży (gmina Dobroń), producent zdrowej żywności, z prezesem Alojzym Antoniakiem.

W trakcie obrad dwudniowej konferencji, wygłaszania referatów i komunikatów, a także dyskusji, która towarzyszyła obradom, przedstawiono całą gamę zagadnień. Oceniały one wieloaspektowo przeobrażenia wiejskie, ale także rysowały perspektywy tego środowiska w cywilizacyjnie rozwijającej się Polsce, świecie coraz bardziej zglobalizowanym.

Zawarte w wygłoszonych referatach tezy, także ożywiona dyskusja wypełniona ocenami i propozycjami, ukazały jak pożyteczne są tego typu spotkania, gdy gromadzą teoretyków i praktyków, którzy z troską, a jednocześnie niezbędnym obiektywizmem traktują zagadnienia naszej wsi, która w Polsce była w XX w., ale i pozostanie długo jeszcze, podstawowym środowiskiem życia znacznej części społeczeństwa. Nie tylko nie odejdzie, ale po niezbędnej transformacji ma szansę dalszego utylitarnego trwania m.in. jako producent zdrowej żywności, miejsce wypoczynku dla całego społeczeństwa, a także nośnik pewnych integrujących wartości kulturowych, swoistego wiejskiego obyczaju.

(A. L.)